

ОСВІТА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ОЧІКУВАННЯ І ВИКЛИКИ

У статті проаналізовано очікування і вимоги інформаційного суспільства до освіти. Освіта в умовах інформаційного суспільства покликана формувати інноваційну людину. Освіта є фактором самовдосконалення, який супроводжує активне соціальне буття людини. В умовах інформаційного суспільства освіта має формувати здатність особистості до креативності як можливості приймати неординарні рішення. Освіта покликана перейти від моделі наповнення знаннями до самоактуалізації особистості, що прагне знань в суспільстві швидкоплинних змін і постійно оновленої інформації. Освіта, як діяльність, за допомогою якої здійснюється особистісне зростання людини в системі нових економічних реалій, породжених інформаційним суспільством, набуває безпрецедентного значення.

Ключові слова: освіта, інформаційне суспільство, креативність, самоактуалізація особистості, інноваційна людина.

Постановка проблеми: Онтологічні аспекти інформаційного суспільства наразі є одними з дискусійних для філософських та соціальних наук. Розгляд інформаційного суспільства не є можливим без урахування основного фактору використання і передачі суспільного досвіду, яким є освіта. Тому проблематизація ролі освіти саме в інформаційному суспільстві є нагальною. Загально відомо, що освіта є потужним фактором соціально-економічного розвитку суспільства. Розвиток суспільства в цілому і держави зокрема залежить від рівня освіченості в розумінні володіння певними знаннями з можливістю їх ефективного використання для особистісних, внутрішньо мотивованих та суспільних потреб, які не повинні перебувати між собою в світоглядному дисонансі. Такі критерії представника соціуму формується через освітні технології. Разом з тим, інформаційне суспільство висуває до своїх представників вимогу інноваційності і креативності, а значить принципова змінюються очікування від освіти як каналу набуття знань, формування світогляду, здобуття компетенцій. Переорієнтуванню підлягає функціональне призначення освіти. Інформаційне суспільство надає освіті іншого значення, принципово змінює акценті технології навчання. Освіта в її соціальному розуміння є чинником формування і розвитку як окремих індивідів, так і суспільства в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких представлено вирішення даної проблеми. Розгляду ролі освіти присвячені праці численних дослідників, серед яких - Губерський Л., Андрущенко В. Ильин Г.Л.,

Кремень В., В. Іноземцев, С. Куцепал, Л. Горбунова, С. Клепко, В. Лутай, І. Предборська та інші.

Мета статті. В контексті розгляду ролі освіти в інформаційному суспільстві доцільно окреслити проблем очікування суспільства щодо формування освітою певних здатностей особистостей для адекватного самоусвідомлення себе в світі і здатності до включення індивідуума в суспільні процеси.

Виклад основного матеріалу. Основою сучасного розуміння суспільного прогресу в контексті інформаційного суспільства є нове бачення освіти та громадської свідомості як важливих складових сталого розвитку, забезпечення прогресу в таких сферах як наука, технологія, законодавство і виробництво. Це зумовлено не тільки глобальними проблемами, а й суто економічними. Характер сучасного виробництва вимагає від працівника не тільки професійних навичок, а й реалізації його особистих якостей і особливо – здатності до творчої праці. Модель організації масового виробництва, яка потребує лише технічних знань працівника на робочому місці, відходить в минуле. Сучасне інформаційне суспільство й економіка вимагають залучення всіх навичок особистості, її якостей та прагнень в процесі самореалізації.

Доцільно спиратися на тезу С. Каленюк, яка підкреслює, що у системі ринкових відносин відбуваються глибинні зміни – на місце системи масового споживання приходять система виробництва для диверсифікованого споживання. Нові комп'ютерні технології дають можливість виробництва малих кількостей продукції, які задовольняють різноманітні потреби споживачів. Популярною стає ідея гнучкого підприємства, яке адаптується до ринкових змін і в обсягах, і в асортименті. Стосовно організації праці – це форми багатопродуктового виробництва, в якому основна увага приділяється робочим командам та здібностям робітників адаптуватися до змін, умов і вимог [1, с. 5-6].

Окрім гнучкості сучасне виробництво вимагає іншого рівня інтелекту та зміни всієї системи освіти, яка повинна бути спрямована на індивідуальні якості суб'єкта навчання. Організація масового виробництва, типового для індустріального суспільства, базувалася на ієрархічній, пірамідальній організаційній структурі, творчість та інтелект в якій концентрувалися на верхівці, а решта робочої сили механічно виконувала призначені функції. Нова виробнича система, що привнесена інформаційним суспільством, базується на інноваціях, на більш відкритій та невимушеній формі організації з широкими повноваженнями для прийняття рішень на місцях й більшою широким розповсюдженням знань та інформації серед різноманітних суспільних верств. З цього приводу В. Бобров та О. Падалка зазначають, що в сучасних умовах важливішою рисою інноваційно орієнтованої економіки є стабільне зростання наукомісткого сектору виробництва [2, с. 45].

Зміни у технології виробництва внаслідок розвитку інформаційних технологій впливають на всю систему виробничих відносин та вимагають від людини постійної роботи над собою, заради суспільного успіху та особистісного зростання. Традиційні аспекти, що ґрунтуються на становищі

суб'єктів у виробничому процесі, переосмислюються під впливом змін у відносинах власності. Еволюція цих відносин відбувається від монополії двох полярних форм: приватної і суспільної, до розвитку різних колективних, змішаних (приватно-колективних, приватно-державних), акціонерних форм власності. Змінюється домінуючий об'єкт власності. Для докапіталістичних формацій суспільства таким об'єктом виступала земля, для періоду капіталізму – засоби виробництва. Становлення постіндустріальної структури виробництва потребує формування і розвитку відносин власності на такий об'єкт, як інформація. Економічна влада в суспільстві знаходиться не тільки в руках тих, хто володіє матеріальним багатством, а й тих, хто володіє інформацією [3].

В поясненні нових форм соціальної та економічної організації суспільства (інформаційне суспільство) найбільш важливою змінною виступають знання. Освіта, як діяльність, за допомогою якої здійснюється особистісне зростання людини в системі ринкових відносин, набуває безпрецедентного історичного значення. Така ідея освіти не стільки пов'язана з орієнтацією на підготовку нового покоління до життя, скільки з прагненням залучити людину до постійного активного процесу відкриттів, освоєння світу.

У цьому контексті певний інтерес викликає концепція Ю. Козелецького. Він характеризує сучасну систему освіти як таку, що формує просвітницьку людину. Продуктом такого формування є скоріш одновимірна людина. Вона – об'єкт освітнього процесу, мета якого визначається домінуючим принципом – енциклопедизму („людина – це її пам'ять”). Дослідник вважає, що необхідний перехід до зовсім іншої освітньої системи, зорієнтованої на формування інноваційної людини, тобто такої, що постійно знаходиться в стані пошуку, здатної самостійно приймати нестандартні рішення, винахідливої, творчої особистості. Тому основним завданням освіти на сучасному етапі є перехід від навчання, що забезпечує репродуктивне сприйняття, формування лінійного мислення, до навчання, яке формує пошукові орієнтації, творчий підхід, імовірнісне мислення [4].

Виходячи з аналізу наукових праць присвячених проблемам освіти, можна стверджувати, що моделлю особистості в сучасній парадигмі освіти має стати інноваційна людина [5, 6, 7]. Інноваційна людина розглядає оточуючий світ не як сталу, гармонійну структуру, до якої потрібно пристосовуватися, а як сферу пізнавальної та практичної невизначеності, яку потрібно редукувати як послідовність різноманітних труднощів, що необхідно подолати. Винахідливість стає архетипом діяльності для інноваційної людини, а провідною метою навчання – формування в неї власної дослідницької позиції, тобто значення набуває процес переходу в освітній діяльності від школи пам'яті до інституту роботи з мисленням.

Необхідною вимогою до нового образу людини як еталона освітньої продукції, зазначають дослідники, є духовна орієнтація в її розвитку. Освічена людина – це людина культури, вихована, здатна зберігати і зміцнювати культурний потенціал. Освічена людина – не просто фахівець, а

Освіта в інформаційному суспільстві: очікування і виклики

сама людина, підготовлена до випробувань, зміни образу життя [8, 9, с. 29-30]. Процес навчання все більше ґрунтується на соціокультурних засадах, тобто на соціальних та культурних знаннях, які визначають відношення між людьми, людиною та світом.

В контексті розгляду освіти засобу забезпечення особистісного зростання людини в науковій літературі пропонується синергетичний підхід щодо розуміння цього явища (Л.Бевзенко, В.Буданов, В.Василькова та ін.) [10,11,12]. Цінність такого підходу полягає в тому, що синергетика, по-перше, пропонує модель саморозвитку людини в світі, що швидко змінюється і саморозвивається; по-друге, виходить на найважливішу світоглядну проблему – пошуку людиною свого місця в ньому. З точки зору синергетики, людина постає як самодостатня істота, яка перебудовує сама себе у напрямку гармонізації відносин на осі «Людина-Всесвіт». Як і будь-якій відкритій системі, людині не можна нав'язувати шляхи розвитку. Вона сама обирає свій шлях. В точках біфуркації посилюється відповідальність людини за здійснений вибір.

Запропонований світоглядний підхід передбачає не перетворення людиною світу за певним планом, а творення себе. Таку методологічну позицію В.В. Василькова влучно називає «вдивлянням в дійсність і вживанням в неї», за якою стоїть постійний процес корегування смисложиттєвих орієнтирів, що синхронізує індивідуальне буття людини з універсальним процесом світової організації [12, с. 208].

Крім того, важливим культурно-антропологічним орієнтиром освіти є креативність. Е.Лузік підкреслює, що система так званого підтримувального навчання, що склалася в минулому, явно не відповідає вимогам інформаційної цивілізації, в яку ми входимо. Зміст освіти в ХХІ столітті полягає в тому, щоб виростити людину з особистим суверенітетом, вільну і творчу, здатну безперервно самовизначатися не тільки і не стільки за цілями діяльності, скільки за загальнолюдськими цінностями, «спрямовану бути», в повноті своєї людської сутності самоздійснюватися, самоактуалізуватися. Тільки така людина спроможна на поклик своєї душі долучатися до соціальної співтворчості, сутнісно впливати на суспільне відродження, свідомо його прогнозувати і здійснювати [13, с.77].

Креативність значною мірою виступає своєрідним механізмом адаптації особистості до соціальних змін. Динамізм розвитку в економічній і політичній сферах викликає суттєві зміни в духовному житті людини. Для того, щоб внутрішньо відповідати сучасній дійсності, фахівець має не просто адаптуватися до нової ситуації, а й бути спроможним змінювати її, змінюючись і розвиваючись при цьому сам. Креативність – це комплексне, складно організоване утворення, яке включає в себе, поряд з дивергентними інтелектуальними функціями, цілу плеяду власне особистісних якостей, що сприяють виявленню і розвитку цих властивостей.

З точки зору «піклування людини про себе» креативність дає можливість кожному, хто навчається на будь-якому освітньому рівні не тільки розвивати вихідний творчий потенціал, а й сформуванати потребу в

подальшому самопізнанні, творчому саморозвитку, сформуванню об'єктивної самооцінки.

Крім того, важливість проблеми формування креативного фахівця визначають такі її значення, як: по-перше, соціальне, тому що формується не просто нова людина з особливим складом мислення, здатним до радикальних змін і перетворень, а фахівець нової формації – спеціаліст-новатор, який долучається до прогресивних перетворень в суспільстві і по-друге, наукове, тому що служить засобом пізнання творчих здібностей людини [13].

Отже, виходячи з основної мети освіти – формування спеціаліста-професіонала і творчої особистості, людини-громадянина, яка вміє глобально гуманістично мислити і діяти, креативність слід розглядати як інтегральну якість, що виявляється в інтелектуальній і соціальній сферах.

Важливими для розуміння освіти, як засобу особистісного зростання людини, є її культурно-орієнтуєчий аспект, що полягає в спрямуванні мотивації та визначенні моделей культурної активності. Культура уособлює загальну творчу діяльність у предметах для людини. Вона є втіленням створених людьми матеріальних і духовних цінностей. Дослідники вказують, що культура постає як опрідметнена сутність людини. Міра розвитку культури визначається мірою розвитку людини. Культура є вираженням досягнутого людиною (людством) рівня історичного прогресу. І навпаки, міра культурного світу є тріумфом виключно людського, все має значення лише остільки, оскільки воно гуманне. Інтеграл культури – людина і людяність. Культура це культ людського буття [14].

Культура має людинотворчий характер. На думку О. Чаплигіна, духовна культура, яка прийшла на зміну пануванню соціальності, пов'язана зі специфічною формою наслідування, яка має назву аксіологічної, полягає у передачі наступним поколінням ідеалів і цінностей у вигляді певних принципів. І хоча ця форма пов'язана з наявністю значних протиріч (у самому ідеалі і у шляхах його реалізації, у людях, які втілюють ідеал у життя), для суспільства у цілому і для розвитку творчого потенціалу людини наявність ідеалів відіграє вирішальну роль. Завдяки боротьбі за ідеали створюється духовний потенціал суспільства і людини, який стає основним джерелом саморозвитку соціуму і індивіда [15, с.170].

Таким чином, роль освіти як засобу забезпечення особистісного зростання людини в системі ринкових відносин визначається тим, що шляхом передачі знань, навичок, виховання вона генерує не тільки компетентних працівників, а й суспільно відповідальних громадян. Причому найвище значення мають саме етичні моменти, втілення у свідомість людей високих моральних та культурних цінностей.

Сучасні орієнтації індивідів в освітньому просторі спрямовані і на самоактуалізацію особистості, яка можлива, як зауважує російський філософ освіти Б. Гершунський, за умов, коли людина: по-перше, свідомо і глибоко вірить в своє індивідуальне, неповторне призначення; по-друге, відчуває свої здібності, інтереси, життєві переваги та мотиви поведінки, усвідомлює себе частиною природи, людської спільноти, здатна до дружньої взаємодії з

іншими людьми, незалежно від їхніх індивідуальних, світоглядних, ментальних особливостей; по-третє, здатна до цілепокладючих зусиль, необхідних для повноцінної самореалізації [16, с.3-7].

Причиною самоактуалізації, на наш погляд, слід вважати необхідність співвідношення внутрішніх інтенцій людини та умов, в яких вона живе. В свою чергу, освітній аспект зазначеної проблеми передбачає творення умов, що будуть стимулювати процеси самопізнання, цілепокладання, проектування перспектив індивідуальної життєдіяльності суб'єктів освіти.

Таким чином, теоретична по своїй суті проблема самоактуалізації особистості має практично зорієнтований характер. Людина поступово відходить від абстрактних ідей всебічного розвитку особистості, які є явно недосяжними для неї в практичній діяльності і які, фактично, формують ідеологічно закомплексовану, однобічно підготовлену та конформну особистість.

Самоактуалізація в освітньому процесі може здійснюватись в тих випадках, коли, на думку І. Предборської, гомоінтентність буде домінувати над соціоінтентністю. Дослідниця зауважує, що «входження у нову соціальну ситуацію вимагає нової метафізики моралі, нових моральних уявлень і норм» [17, с.6]. Те, що називається «новою метафізикою моралі», І. Предборська знаходить у психолого-педагогічній системі Степана Балея, який є засновником персонології в Україні. В його творчості суттєве місце займає проблема внутрішнього «Я», яке й визначає індивідуальність особистості. «Я» виступає в його філософсько-педагогічній системі як вираз єдності й тяжіння свідомості, цілісності особистості, саме з внутрішнім «Я» пов'язується її саморозвиток і виховання", – пише дослідниця [17, с. 5-12]. В окресленій проблемі доречними також будуть роздуми українського філософа і педагога В. Зеньковського. Він вважав, що «освіта повинна не тільки організовувати розум, не тільки прищеплювати знання та навички до розумової діяльності: вона повинна також готувати до тієї самодіяльності, якої вимагає тепер від усіх нас життя» [18, с.4]. Орієнтація на самоактуалізацію особистості в освітньому процесі може бути забезпечена цілою низкою умов, серед яких, на наш погляд, слід виокремити такі: переважна орієнтація на суб'єктивний досвід особистості; використання рефлексивних маніпуляцій; наявність можливостей для вільної комунікації; підтримка в спробах усунення розривів між «хочу – можу – є – треба»; допомога в пошуках засобів реалізації діяльності; врахування індивідуальних особливостей при загальній-гуманістичній орієнтації.

Висновки. Таким чином, в сучасних умовах об'єктивно відбувається зміна орієнтацій та очікувань індивідів від отримання освіти. Поряд із сумою знань, інформації, навичок, умінь, що засвоєні людьми в процесі навчання і реалізовані в процесі їх подальшої діяльності (зростання особистого доходу, підвищення продуктивності праці), людина все більше орієнтується на створення своєї цілісності в плані автономності, вибірковості щодо впливу зовнішнього середовища, виявлення самобутності в творчій активності спрямованої на перетворення природи та суспільства. Освіченість як

© Бойко А.І., 2015

складова частина і засіб всебічного розвитку особистості, її культури, потрібна не тільки для престижу, а насамперед, для успішної, насиченої, цікавої роботи, забезпеченого життя та для кар'єри. В умовах інформаційного суспільства важливо «зробити себе», а не лише створити те чи інше ідеологічне та суспільне уявлення про себе, або лише стати знаряддям задоволення інтересів держави. Отже, можна стверджувати, що освіта постає як обґрунтована підстава самоствердження особистості в житті. Виходячи з цього, постає нагальна потреба у переході освіти в розумінні суб'єкта навчання від людини як представника класу (страсти, соціальної групи) до людини як людини у всій повноті суспільних та індивідуальних відносин. , освіта має стати життєвою функцією і для держави, і для індивідів. Вона має бути інтегрована в соціальне буття і не бути ізольованим епізодом, а навпаки, бути щоденною і тривалою, не бути надв'язуваною зверху державою, має розглядатися як необхідність для самого індивіда. Перехід освіти до розуміння людини в усій повноті її індивідуальних та суспільних відносин має вирішити суперечність між потребами суспільства в індивідуально-творчих зусиллях своїх членів для розвитку соціокультурного простору та психолого-педагогічними орієнтаціями освіти у напрямку формування середньої «масової особи», що адаптативно реалізується у навколишньому соціальному середовищі й нездатна індивідуально самовизначитися та реалізувати себе у соціокультурному просторі. Ця суперечність особливо загострюється в умовах розшарування суспільства, що посилює проблему відчуженості індивіда, і може бути вирішена лише внаслідок радикальних змін в соціокультурному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Каленюк С. І. Економіка освіти. – К.: Знання України, 2005. – 316 с.
  2. Бобров В., Падалка О. Проблеми освіти у створенні моделі інноваційно орієнтованої економіки // Вища освіта України. – 2004. – № 3. – С.45-48.
  3. Скубашевська Т. Нові стратегії в контексті впровадження новітніх інформаційних технологій // Вища освіта України. – 2004. – № 4. – С. 82-88.
  4. Козелецкий Ю. Человек многомерный (психологическое эссе) . –К.: Лыбидь, 1991. – 288 с.
  5. Лутай В. Про розроблення концептуальних засад філософії сучасної освіти // Вища освіта України. – 2005. – № 4. – С.13-17.
  6. Шубелка Н.В. До питання про освітню парадигму // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 3. – С.43-50.
  7. Сенько Ю. Образование: обращенность в будущее // Alma Mater. – 2006. – № 3. – С.3-10.
  8. Скотна Н. Роль освіти в цивілізаційному вихованні молоді // Вища освіта України. – 2004. – № 4. – С.114-118.
  9. Кремень В.Г. Людиноцентризм в освіті: сучасний напрям розвитку духовності нації // Педагогіка і психологія. – 2006. – № 2 (51). – С.17-30.
  10. Бевзенко Л.Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций. – К.: Институт социологии НАН Украины, 2002. – 437 с.
  11. Буданов В.Г. Трансдисциплинарное образование, технология и принципы
- Освіта в інформаційному суспільстві: очікування і виклики

- синергетики // *Синергетическая парадигма. Многообразие поисков подходов.* – М.: Прогресс-Традиция, 2000. – С.285-304.
12. Василькова В.В. *Порядок и хаос в развитии социальных систем: Синергетика и теория социальной самоорганизации.* – СПб.: Лань, 1999. – 480 с.
  13. Лузік Е. Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України // *Вища освіта України.* – 2006. – № 3. – С.76-81.
  14. Келле В.Ж. *Интеллектуальная и духовная культуры // Вопросы философии.* – 2005. – № 10. – С.38-54.
  15. Чаплигін О.К. *Творчий потенціал людини: від становлення до реалізації.* – Х.: Основа, 1999. – 277 с.
  16. Гершунський Б.С. *Концепція самореалізації личности в системе обоснования ценностей и целей образования // Педагогика.* – 2000. – № 10. – С.3-7.
  17. Предборська І.М. *Методологічні засади історії педагогіки // Історія педагогіки в структурі професійної підготовки вчителя. Зб.наук.праць Кам'янець-Подільського держ. пед. університету. Вип.3. Т.2.* – Кам'янець-Подільський: АбеткаНОВА, 2002. – С. 5-12.
  18. Зеньковський В.В. *Психология детства.* – М.: Школа-Пресс, 1996.- 336с.
  19. Губерський Л., Андрущенко В. *Філософія як теорія та методологія розвитку освіти / Л. Губерський, В. Андрущенко.* – К. : «МП Леся», 2008. – 516 с.
  20. Ильин Г.Л. *Философия образования (идея непрерывности) / Г.Ильин.* – М. : «Вузовская книга», 2002. – С. 92.
  21. Кремень В.Г. *Філософія людиноцентризму в освітньому просторі /В. Кремень.* – 2-е вид. – К. : Т-во «Знання» України 2010. – 520 с.
  22. Тоффлер Э. *Третья волна: Пер. с англ. / Э. Тоффлер.* – М: Новый мир, 2004. – 781, [2]с. – *Philosophy.* – С.31-32.
  23. Бойко А.І. *Філософія модернізації освіти в системі ринкових трансформацій: світоглядно-філософський аналіз: [монографія] / Бойко А.І.* – К.: Знання України, 2009. – 379 с.

REFERENCES

1. Kaleniuk S. I. *Ekonomika osvity.* – К.: Znannia Ukrainy, 2005. – 316 s.
2. Bobrov V., Padalka O. *Problemy osvity u stvorenni modeli innovatsiino oriietovanoi ekonomiky // Vyshcha osvita Ukrainy.* – 2004. – № 3. – S.45-48.
3. Skubashevska T. *Novi stratehii v konteksti vprovadzhennia novitnikh informatsiinykh tekhnolohii // Vyshcha osvita Ukrainy.* – 2004. – № 4. – S. 82-88.
4. Kozeletskiy Yu. *Chelovek mnohoternnyi (psikhologicheskoe esse) .* –К.: Lybyud, 1991. – 288 s.
5. Lutai V. *Pro rozroblennia kontseptualnykh zasad filosofii suchasnoi osvity // Vyshcha osvita Ukrainy.* – 2005. – № 4. – S.13-17.
6. Shubelka N.V. *Do pytannia pro osvitniu paradyhmu // Pedagogika i psikhologhiia.* – 2000. – № 3. – S.43-50.
7. Senko Yu. *Obrazovanye: obrashchennost v budushchee // Alma Mater.* – 2006. – № 3. – S.3-10.
8. Skotna N. *Rol osvity v tsyvilizatsiinomu vykhovanni molodi // Vyshcha osvita Ukrainy.* – 2004. – № 4. – S.114-118.
9. Kremen V.H. *Liudynotsnetryzm v osviti: suchasnyi napriam rozvytku dukhovnosti natsii // Pedagogika i psikhologhiia.* – 2006. – № 2 (51). – S.17-30.
10. Bevzenko L.D. *Sotsyalnaia samooryhanizatsiia. Synerheticheskaia paradyhma: vozmozhnosti sotsyalnykh ynterpretatsyi.* – К.: Ynstytut sotsyolohyy NAN Ukrainy, 2002. – 437 s.

11. Budanov V.H. *Transdystyplynarnoe obrazovanye, tekhnolohiya y pryntsyry synerhetyky // Synerhetycheskaia pardyhma. Mnogoobrazye poyskov podkhodov.* – M.: Prohress-Tradytsiya, 2000. – S.285-304.
12. Vasylykova V.V. *Poriadok y khaos v razvytyy sotsyalnykh system: Synerhetyka y teoriya sotsyalnoi samoorhanyzatsyy.* – SPb.: Lan, 1999. – 480 s.
13. Luzik E. *Kreatyvnyist yak kryterii yakosti v systemi pidhotovky fakhivtsiv profilnykh VNZ Ukrainy // Vyshcha osvita Ukrainy.* – 2006. – № 3. – S.76-81.
14. Kelle V.Zh. *Yntellektualnaia y dukhovnaia kulturny // Voprosy fylosofyy.* – 2005. – № 10. – S.38-54.
15. Chaplyhin O.K. *Tvorchy potentsial liudyny: vid stanovlennia do realizatsii.* – Kh.: Osnova, 1999. – 277 s.
16. Hershunskyi B.S. *Kontseptsiya samorealizatsyy lychnosty v systeme obosnovanyia tsennosti y tselei obrazovanyia // Pedahohyka.* – 2000. – № 10. – S.3-7.
17. Predborska I.M. *Metodolohichni zasady istorii pedahohiky // Istoriia pedahohiky v strukturi profesionalnoi pidhotovky vchytelia. Zb.nauk.prats Kamianets-Podilskoho derzh. ped. universytetu. Vyp.Z. T.2. – Kamianets-Podilskyy: AbetkaNOVA, 2002. – S. 5-12.*
18. Zenkovskyi V.V. *Psykholohiya detstva.* – M.: Shkola-Press, 1996.- 336s.
19. Huberskyi L., Andrushchenko V. *Filosofii yak teoriia ta metodolohiia rozvytku osvity / L. Huberskyi, V. Andrushchenko.* – K. : «MP Lesia», 2008. – 516 s.
20. Ylyn H.L. *Fylosofyia obrazovanyia (ydeia nepreryvnyosti) / H.Ylyn.* – M. : «Vuzovskaia knyha», 2002. – С. 92.
21. Kremen V.H. *Filosofii liudynotsentryzmu v osvitnomu prostori /V. Kremen.* – 2-e vyd. – K. : T-vo «Znannia» Ukrainy 2010. – 520 s.
22. Toffler Э. *Tretia volna: Per. s anhl. / Э. Toffler.* – M: Novyi myr, 2004. – 781, [2]s. – Philosophy. – S.31-32.
23. Boiko A.I. *Filosofii modernizatsii osvity v systemi rynkovykh transformatsii: svitohliadno-filosofskyi analiz: [monohrafiia] / Boiko A.I.* – K.: Znannia Ukrainy, 2009. – 379 s.

БОЙКО, А.И. - доктор философских наук, доцент, заведующая кафедрой философии Черкасского государственного технологического университета
(Черкассы, Украина)angelaboiko7@mail.com

ОБРАЗОВАНИЕ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ: ОЖИДАНИЯ И ВЫЗОВЫ

В статье проанализированы ожидания и вызовы информационного общества к образованию как процессу получения новых знаний. Образование в условиях информационного общества призвано формировать инновационного человека. Образование рассматривается как фактор самоусовершенствования, которое сопровождает активное социальное бытие личности. В условиях информационного общества образование должно формировать способность личности к креативности как возможности принимать неординарные решения. Образование должно перейти от модели наполнения знаниями к самоактуализации личности, которая стремится к получению знаний в обществе быстрых изменений и информации, которая постоянно обновляется. Образование как деятельность, при помощи которой осуществляется личностный рост в системе новых экономических реалий, воспроизведенных информационным обществом, приобретает беспрецедентное значение.

Ключевые слова: образование, информационное общество, креативность, самоактуализация личности, инновационный человек.

BOYKO, ANGELA - Doctor of Philosophy Sciences, Associate, Head of the Chair of Philosophy, Cherkasy State Technological University

Освіта в інформаційному суспільстві: очікування і виклики

(Cherkasy, Ukraine) angelaboyko7@mail.com

**EDUCATION IN THE INFORMATION SOCIETY:
EXPECTATIONS AND CHALLENGES**

The expectations and requirements of the information society to education are analyzed in the article. Education in the information society aims to generate innovative person. Education is a factor of self-improvement that accompanies active social human existence. In the information society education has the ability to form individual creativity as the ability to take creative solutions. Education aims to move from a model of filling knowledge to self-actualization, seeking knowledge in a society of fast changes and constantly updated information. Education, as an activity, through which the personal growth of man in the system of market relations is done, acquires unprecedented historical significance.

Key words: education, information society, creativity, self-actualization, innovative people

Стаття надійшла до редколегії 16.11.15

Прийнята до друку 21. 11.15